

โปรแกรมส่งเสริมการป้องกันภาวะแทรกซ้อนจากโรคความดันโลหิตสูงในกลุ่มผู้สูงอายุ
เขตกรุงเทพมหานคร

พนิตนันท์ วงศ์สุวรรณ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สาธารณสุขศาสตร์)
สาขาวิชาเอกการพยาบาลสาธารณสุข
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
พ.ศ. 2556

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

โปรแกรมส่งเสริมการป้องกันภาวะแทรกซ้อนจากโรคความดันโลหิตสูงในผู้สูงอายุ เขตกรุงเทพมหานคร
HEALTH PROMOTION PROGRAM FOR COMPLICATIONS PREVENTION AMONG THE
ELDERLY WITH HYPERTENSION IN BANGKOK METROPOLITAN

พินิตนันท์ วงศ์สุวรรณ 5237521 PPHP/M

วท.ม.(สาธารณสุขศาสตร) สาขาวิชาเอกการพยาบาลสาธารณสุข

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: วิชาที่เกี่ยวข้อง, ส.ค.(การพยาบาลสาธารณสุข), อภาพร เฝ้าวัฒนา,
Ph.D.(NURSING), สุธรรม นันทมงคลชัย,ปช.ค.(ประชากรศาสตร์)

บทคัดย่อ

การวิจัยกึ่งทดลองแบบ 2 กลุ่ม วัดก่อน และหลังการทดลอง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมส่งเสริมการป้องกันภาวะแทรกซ้อนจากโรคความดันโลหิตสูงในกลุ่มผู้สูงอายุที่อายุ 60-70 ปี กลุ่มตัวอย่าง 64 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบกลุ่มละ 32 คน โดยมีระยะเวลาในการศึกษา 6 สัปดาห์ แบ่งเป็นระยะทดลอง 2 สัปดาห์ และระยะติดตามผล 4 สัปดาห์ กิจกรรมในโปรแกรมประยุกต์จากทฤษฎีแรงจูงใจในการป้องกันโรคและแนวคิดแรงสนับสนุนทางสังคม โดยทั้งสองกลุ่มได้รับบริการสุขภาพโรคความดันโลหิตสูงตามปกติเหมือนกัน แต่กลุ่มทดลองจะได้รับกิจกรรมเพิ่มเติมตามโปรแกรม ซึ่งประกอบด้วย (1) การให้ความรู้ ร่วมกับการอภิปรายกลุ่ม โดยเพิ่มการรับรู้ความรุนแรงและรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดภาวะแทรกซ้อนจากโรค (2) ฝึกทักษะเกี่ยวกับการเลือกรับประทานอาหารแบบ DASH-Diet การรับประทานยาที่ถูกต้อง การตรวจตามนัด การหลีกเลี่ยงบุหรี่และแอลกอฮอล์ และการมีกิจกรรมทางกายที่เพียงพอ การผ่อนคลายความเครียด (3) แรงสนับสนุนทางสังคมจากอาสาสมัครสาธารณสุขและสมาชิกในครอบครัว เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์ ซึ่งประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไป ส่วนบุคคล การรับรู้ความรุนแรง การรับรู้โอกาสเสี่ยง การรับรู้ความสามารถตนเอง การรับรู้ประสิทธิผลของผลลัพธ์ พฤติกรรมการป้องกันภาวะแทรกซ้อนจากโรคความดันโลหิตสูง และแรงสนับสนุนทางสังคมจากสมาชิกในครอบครัวและอาสาสมัครสาธารณสุข วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน Paired t-test, Independent t-test และ Repeated Measure one-way ANOVA

ผลการวิจัยพบว่า หลังการทดลอง และระยะติดตามผลกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ความรุนแรง การรับรู้โอกาสเสี่ยง การรับรู้ความสามารถตนเอง การรับรู้ประสิทธิผลของผลลัพธ์ พฤติกรรมการป้องกันภาวะแทรกซ้อนจากความดันโลหิตสูงและแรงสนับสนุนทางสังคมจากสมาชิกในครอบครัวและอาสาสมัครสาธารณสุข สูงกว่าก่อนการทดลองและสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.016$)

โปรแกรมส่งเสริมการป้องกันภาวะแทรกซ้อนจากโรคความดันโลหิตสูง ในผู้สูงอายุ เขตกรุงเทพมหานคร ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับการปฏิบัติตัว เพื่อป้องกันการเกิดภาวะแทรกซ้อนของกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคความดันโลหิตสูงดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งโปรแกรมหวังว่าสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับประชากรกลุ่มโรคความดันโลหิตสูงในชุมชนที่มีลักษณะคล้ายกันได้

คำสำคัญ : ทฤษฎีแรงจูงใจเพื่อการป้องกันโรค/แรงสนับสนุนทางสังคม/ผู้สูงอายุ โรคความดันโลหิตสูง

HEALTH PROMOTION PROGRAM FOR COMPLICATIONS PREVENTION AMONG THE ELDERLY WITH HYPERTENSION IN BANGKOK METROPOLITAN

PANIDNUN WONGSUWAN 5237521 PPH/M

M.Sc. (PUBLIC HEALTH) MAJOR IN PUBLIC HEALTH NURSING

THESIS ADVISORY COMMITTEE: WEENATHAINGTHAM, Dr.P.H, (PUBLIC HEALTH NURSING), ARPAPORN POWWATTANA, Ph.D.(NURSING), SUTHAM NANTHAMONGKOLCHAI, Ph.D.(DERMOGRAPHY)

ABSTRACT

The purpose of this quasi-experimental two groups pretest-posttest design with comparison group study was to evaluate the effectiveness of the health promotion program for complication prevention among the elderly within a hypertension group, 60-70 years old. 64 participants were equally divided into two groups, an experimental group and a comparison group. This research was conducted for a period of 6 weeks: 2 weeks allotted for the intervention and another 4 weeks provided for follow-up. Activities in this program were adopted from Protection Motivation theory and Social Support concept. Both groups received routine health care service on hypertension; however, the experimental group received additional activities provided by the researcher. This intervention program included: (1) group discussion and information regarding the health effect to enhance the perception of the severity and susceptibility to the complications of hypertension, (2) skill mastering on the DASH-Diet, accuracy on drug administration, continuing doctor visiting follow-ups, cigarettes avoidance and alcohol consumption cessation, adequate physical activities and stress releasing skill, (3) and social support from health volunteers and family. Data were collected by interview questionnaires covering general information, perceived severity, perceived vulnerability, perceived self-efficacy, response efficacy, hypertension complications prevention behaviours and social support from health volunteers and family. Statistical analysis was performed by using percentage, mean, standard deviation, independent t-test, paired t-test and repeated measure one-way ANOVA.

The results of this study indicated that, after the intervention and follow up periods, the experimental group had a significantly higher mean score of perceived severity, perceived vulnerability, perceived self-efficacy, response efficacy, hypertension complications prevention behaviours and social support from health volunteers and family than before the intervention, and those in the comparison group, both after the intervention and the follow up period ($P < 0.016$).

This health promotion program for complications prevention among the elderly with hypertension in the Bangkok metropolitan area was shown to be beneficial in the prevention of complications from hypertension. The validity of this program can be applied to a similar program, addressing hypertension within a community.

KEY WORDS: PROTECTION MOTIVATION THEORY / SOCIAL SUPPORT / ELDERLY WITH HYPERTENSION

202 pages